

Mälardalens universitets svar avseende regeringsuppdraget att genomlysa utbildningsutbudet för livslångt lärande och omställning

Avser regeringsuppdraget: *Uppdrag att genomlysa utbildningsutbudet för livslångt lärande och omställning (U2022/02386)*

Innehåll

Mälardalens universitets svar avseende regeringsuppdraget att genomlysa utbildningsutbudet för livslångt lärande och omställning	
1 Genomförda dialoger inför och under arbetet med analyserna	2
Analys av Mälardalens universitets befintliga utbildningsutbud	2
Flexibilitet skapas i befintligt utbildningsutbud	3
Utbildningar formas tillsammans med näringsliv och offentlig sektor	4
En avsikt att öka vår uppdragsutbildning och kapacitet för uppdragsutbildning	
5 Samverkan i nationella nätverk	6
Utmaningar i att stärka utbildningsutbudet för livslångt lärande	6
Bilagor:	6
Tabeller	7

Genomförda dialoger inför och under arbetet med analyserna

Eftersom uppdraget har formulerats med särskilda krav på samverkan i beredningen har ansvariga handläggare på Mälardalens universitet (MDU), som en del i beredningen av svaret på myndighetsuppdraget, deltagit i följande aktiviteter anordnade av SUHF: 1); Det *erfarenhetsutbyte om genomlysningen av utbildningsutbudet för livslångt lärande och omställning* som anordnades den 6 oktober, 2); Det *webbinarium om omställningsstudiestödet och studieformer på distans* som anordnades den 27 oktober, och 3); Den *avstämning för handläggare, genomlysningen av utbildningsutbudet för livslångt lärande och omställning* som anordnades den 7 november.

I ovanstående dialoger deltog, utöver representanter för flertalet av Sveriges lärosäten och för SUHF, även representanter för Utbildningsdepartementet och Universitetskanslersämbetet (UKÄ). Under dialogerna presenterades och diskuterades omställningsstudiestödsreformen, omställningsorganisationerna och andra organisationers roller, samt det förevarande regeringsuppdraget till lärosätena om att genomlysna sina respektive utbildningsutbud. UKÄ informerade också om det alltjämt pågående arbetet med att ta fram en prognosmodell avseende det behov av vidareutbildning som det nya stödet kan ge upphov till.

Analys av Mälardalens universitets befintliga utbildningsutbud

Mälardalens universitets analys av befintligt utbildningsutbud för omställning och livslångt lärande (se bilaga 1) har tagit sin utgångspunkt i att en kurs eller ett utbildningsprogram kan kopplas till de behov som omställningsstudiestödet kan ge upphov till om:

- A) Kursen eller programmet har tagits fram med yrkesverksamma som tänkt målgrupp (dvs. utbildningar som till sitt innehåll eller form har anpassats eller riktas till yrkesverksamma).
- B) Kursen eller programmet har en utbildningsform och ett innehåll som gör utbildningen väl anpassad för yrkesverksamma, även om utbildningen inte avskiltigen riktats till yrkesverksamma; Utbildningen ges på distans, med lägre studietakt eller är på annat sätt utformad för flexibla studier.

Lärosätet skiljer inte mellan utbildning som efterfrågas av yrkesverksamma, från utbildning som kan komma att efterfrågas av personer som avser nyttja omställningsstudiestödet. Det görs ingen analys av huruvida dessa behov skiljer sig från varandra.

Utbildningar som tagits fram med **yrkesverksamma som tänkt målgrupp** redovisas i tabell 1. Vid lärosätet ges 366 sådana kurser under läsåret 2022/2023 och det motsvarar ca: 31 % av lärosätets totala kursutbud. Under samma period ges 20 sådana program och det motsvarar ca: 36 % av lärosätets totala programutbud.

Utbildningar som har en utbildningsform och ett innehåll som gör utbildningen väl anpassad för yrkesverksamma, redovisas i tabell 2. Relaterat lärosätets totala kursutbud gäller att:

- Andelen **utbildningar på avancerad nivå** motsvarar ca 17 % av lärosätets totala kursutbud och ca 38 % av lärosätets totala programutbud.
- Andelen **utbildningar med distansupplägg** motsvarar ca 16 % av lärosätets totala kursutbud och ca 13 % av lärosätets totala programutbud.
- Andelen **deltidsutbildningar 10–25 %** motsvarar ca 10 % av lärosätets totala kursutbud och 0 % av lärosätets totala programutbud.
- Andelen **deltidsutbildningar 26–50 %** motsvarar ca 27 % av lärosätets totala kursutbud och ca 7 % av lärosätets totala programutbud.
- Andelen **deltidsutbildningar 51–75 %** motsvarar <1 % av lärosätets totala kursutbud och <1 % av lärosätets totala programutbud.
- Andelen **utbildningar som ges kvällstid, helger eller med flexibelt upplägg** motsvarar ca 11 % av lärosätets totala kursutbud och 0 % av lärosätets totala programutbud.

Flexibilitet skapas i befintligt utbildningsutbud

Mälardalens universitet har sedan en tid fokuserat på att öka tillgängligheten av delar av sitt befintliga utbildningsutbud, så att de bättre passar för det livslånga lärandet (vilket inkluderar behoven av utbildning för omställning). Den nu genomförda analysen av utbildningsutbudet understryker i vilken utsträckning lärosätet arbetar för att tillhandahålla utbildningar som kan anses vara relevanta och till sina upplägg tillgängliga för yrkesverksamma (se tabell 2-8).

MDU har i ett internt utvecklingsprojekt kring livslångt lärande arbetat utifrån insikten att kompetensutvecklingen på arbetsmarknaden ställer ökade krav på flexibla utbildningsformer. Lärosätet har identifierat att flexibla utbildningsformer handlar om att i högre utsträckning erbjuda utbildning med friare startdatum, anpassad studietakt, eller som ges på distans eller genom lärcentra. För att flera ska kunna söka universitetsutbildningar har man också introducerat och arbetat med fler sätt att bedöma eller validera behörighet.

Inriktningen för MDU har alltså varit att göra delar av sitt utbildningsutbud relevanta och tillgängliga för så många som möjligt, inklusive yrkesaktiva i behov av vidareutbildning, fortbildning eller omställningsutbildning.

Exempel på konkret pågående utvecklingsarbete för ökad tillgänglighet i utbildningen är ett internt utlysningssprojekt där medel kunnat sökas av lärare som vill göra sina kurser mer flexibla. Intresset för möjligheten att utveckla kurser har varit stort. Universitetet avser därför att använda myndighetskapital för att fortsätta arbetet med att göra utbildningen mer flexibel och därmed anpassad för det livslånga lärandet.

Utbildningar formas tillsammans med näringsliv och offentlig sektor

För Mälardalens universitet är samverkan en del av lärosätets profil. Det finns en lång tradition av att samarbeta med näringsliv och offentlig sektor kring utbildningsutbudet. Den nära samverkan ger lärosätet förutsättningar att förstå behoven på arbetsmarknaden när utbildning tas fram eller revideras. Det kan ha bidragit till att hela 36 % av MDU:s programutbud, och 31 % av kursutbudet, har tagits fram med yrkesverksamma som en av de tänkta målgrupperna (se tabell

1).

Inom området hälsa och vård, är det framför allt kurser inom specialistsjuksköterskeutbildningen som bidrar till det höga utbildningsutbudet för yrkesverksamma. Lärosätet har i relation till omställning ett särskilt samhällsansvar genom utbudet av utbildningar mot bristyrken med tillhörande fortutbildningar. I detta ingår flera specialistsjuksköterskeutbildningar, flera kompletterande pedagogiska utbildningar (KPU), samt speciallärar- och specialpedagogutbildningar.

Inom teknikområdet har ett stort antal kurser tagits fram eller ställts om med inriktning mot yrkesverksamma. Omställningen har möjliggjorts genom externa medel från KK-stiftelsen och Vinnova, samt inom ramen för Sörmlandskontraktet vilket är ett samarbete mellan MDU och universitetsstaden Eskilstuna, som resulterat i att utbildningsprogram på grund och avancerad nivå har tagits fram, anpassade för samhällets behov.

MDU har vidare uppvisat exempel på att inom ramen för nuvarande arbetssätt kunna beakta samhällets omställningsbehov. Exempelvis har lärosätet i samarbete med arbetsförmedlingen tagit fram uppdragsutbildning riktad mot utlandsfödda ekonomer.

MDU deltar dessutom i regeringsuppdraget att ta fram och erbjuda öppen nätbaserad utbildning för yrkesverksamma för att främja klimatomställning under (U2022/02291). Lärosätena som fått detta uppdrag har också fått i uppgift att återrapportera uppskattade kostnader för att eventuellt bedriva dessa kurser även 2023 och 2024.

En avsikt att öka vår uppdragsutbildning och kapacitet för uppdragsutbildning

Ett ytterligare exempel på utbildning för yrkesverksamma är uppdragsutbildningar. MDU bedriver uppdragsutbildningar i form av såväl kurser som större kurspaket och i vissa fall hela utbildningsprogram. Utbildningarna sätts oftast ihop med utgångspunkt i befintligt kursutbud, men anpassas och skräddarsys utifrån konkreta kompetensutmaningar och reella behov bland kunder inom både näringsliv och offentlig verksamhet.

Den största beställaren av uppdragsutbildning är Skolverket, som beställer utbildningar inom ramarna för lärarlyftet och speciallärarlyftet. Utöver detta bedriver MDU också, men i mindre omfattning, utbildningar på uppdrag av enskilda förskole- och skolhuvudmän. En annan stor uppdragsgivare är Arbetsförmedlingen som köper utbildningspaket inom företagsekonomi i syfte att stärka utrikesfödda akademikers ställning på arbetsmarknaden. Slutligen utgör regioner och kommuner en av MDU:s större kundbaser av uppdragsutbildningar riktade till vårdpersonal. I dagsläget bedriver MDU i betydligt mindre utsträckning uppdragsutbildning åt enskilda kunder inom privat sektor, men även sådana uppdrag förekommer löpande.

En lista över för tillfället aktuella uppdragsutbildningar ses i bilaga 2.

År 2021 var antalet helårsstudenter inom uppdragsutbildning 122 personer. Om denna siffra, för jämförelses skull, räknas om till 7,5-poängskurser (en vanligt

förekommande omfattning för våra uppdragsutbildningar) så motsvarar det 976 köpta kursplatser på 7,5-poängskurser. Omsättningen för uppdragsutbildningen var för 2021 11,9 MSEK, för 2020 17,1 MSEK, och för 2019 14,4 MSEK.

MDU har identifierat ett behov av att utöka uppdragsutbildningarnas volym, och därmed också den organisatoriska kapaciteten att hantera fler inkomna uppdragsförfrågningar och omsätta dessa i verksamhet.

Arbete pågår med att identifiera ramar för sådan verksamhetsutveckling. I detta sammanhang kan också nämnas att MDU, sedan lärosätet gavs rättighet att inrätta ett holdingbolag, nu också har möjlighet att nytta detta som ett verktyg för tillgängliggörande av uppdragsutbildning.

Att öka kapaciteten för att anordna uppdragsutbildningar ses av MDU som en nyckelfaktor för att kunna möta upp mot behovet av vidareutbildning, fortbildning och omställningsutbildning för yrkesaktiva.

Samverkan i nationella nätverk

MDU ingår i flera nationella nätverk ämnade att stärka utbudet för yrkesverksamma. Exempel på detta är det nätverk som leds av Luleå tekniska universitet (LTU) med syfte att utveckla plattformar och lärosätetsgemensamma system för livslångt lärande. Andra exempel är nätverket som startat upp Learning for professionals, AI for Sweden och samverkansnätverket med Arbetsförmedlingen.

Utmaningar i att stärka utbildningsutbudet för livslångt lärande

En utmaning i arbetet med att utveckla utbudet för det livslånga lärandet är att ett fast takbelopp förhindrar det anslagsfinansierade utbildningsutbudet att växa. I nuvarande finansieringsmodell söker yrkesaktiva i behov av studier, utbildning i konkurrens med andra, traditionella och yngre studentgrupper.

Utmaningen ligger vidare i att utbildningsutbudet för yrkesverksamma konkurrerar med det övriga utbudet inom nuvarande finansieringsmodell. Om större fokus läggs på utveckling av utbildningsutbudet för yrkesverksamma finns risk för att en viss typ av utbildning, exempelvis utbildning som är specialiserad och anpassad för konkreta omställningsbehov, premieras och undantränger utbildning med fokus på generell bildning och baskunskaper. Det finns också risk för att kortare utbildningar som motsvarar omställningsstudiestödets maximala omfattning premieras till förmån för längre utbildningar, även om arbetstagarnas behov av fortbildning kanske bättre hade motsvarats av längre utbildningar.

Slutligen vill vi påpeka att kurser och utbildningsprogram ofta befinner sig på en skala mellan att kunna kategoriseras som grundutbud mot traditionella yngre studentgrupper och som riktade mot yrkesverksamma. Det gör det något svårt att ge en helhetsbild kring strategin kring utbildningsutbudets anpassning till omställningsstudiestödet. Det vi kan säga är att vi har målgruppen yrkesverksamma i åtanke sedan en tid tillbaka.

Bilagor:

Bilaga 1: Samlad utbildningsdata och analyser i Excel-format Bilaga 2: Lista över aktuella uppdragsutbildningar HT22/VT23

Tabell 1: Utbildningar särskilt riktade till/framtagna för yrkesverksamma

Utbildningar med start HT22 eller VT23 (dubbla starter ej räknade)

Utbildningstyp	Nivå	Antal MDU
Program	Avancerad	15
Program	Grund	5
Kurser & Kurspaket	Avancerad	162
Kurser & Kurspaket	Grund	204

Utbildningstyp	Nivå	Antal	Design	Ekonomi och juridik	Hälsa och vård	Matematik, matematikteknik och naturvetenskap	Musik och opera	Samhälls- och beteendevetenskap	Språk, kommunikation och litteratur	Teknik	Undervisning och lärande
			Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal
Program	Avancerad	1	3	3	0	0	0	0	5	3	
Program	Grund	0	0	1	0	0	0	0	0	4	
Kurser & Kurspaket	Avancerad	3	7	44	2	0	5	0	81	20	
Kurser & Kurspaket	Grund	14	54	12	1	8	16	8	85	6	

Tabell 2: Utbildningar relevanta och tillgängliga för yrkesverksamma

Utbildningar med start HT22 eller VT23

(OBS1: dubbla starter ej dubbelt räknade)

(OBS2: Ej unika utbildningar - Ex: En distanskurs på deltid räknas i två summeringar)

Utbildningar på avancerad nivå	<i>Antal</i>
Program	21
Kurser & Kurspaket	201
Utbildningar med distansupplägg	<i>Antal</i>
Program	7
Kurser & Kurspaket	185
Deltidsutbildningar 10-25%	<i>Antal</i>
Program	0
Kurser & Kurspaket	111
Deltidsutbildningar 26-50%	<i>Antal</i>
Program	4
Kurser & Kurspaket	314
Deltidsutbildningar 51-75%	<i>Antal</i>
Program	1
Kurser & Kurspaket	1
Utbildningar kvällstid/helger/flexibelt upplägg	<i>Antal</i>
Program	0

Tabell 3: Utbildningar på avancerad nivå

	Design	Ekonomi och juridik	Hälsa och vård	Matematik, matematikdidaktik och naturvetenskap	Musik och opera	Samhälls- och beteendevetenskap	Språk, kommunikation och litteratur	Teknik	Undervisning och lärande
Utbildningstyp	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>
Program	1	4	4	2	1	0	0	6	3
Kurser & Kurspaket	3	12	44	20	0	5	9	87	21

Tabell 4: Utbildningar med distansupplägg

	Design	Ekonomi och juridik	Hälsa och vård	Matematik, matematikdidaktik och naturvetenskap	Musik och opera	Samhälls- och beteendevetenskap	Språk, kommunikation och litteratur	Teknik	Undervisning och lärande
Utbildningstyp	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>	<i>Antal</i>
Program	0	0	0	0	0	0	0	0	7
Kurser & Kurspaket	3	33	28	3	0	13	21	60	24

Tabell 5-7: Deltidsutbildningar

Deltidsutbildningar 10-25 %	Design	Ekonomi och juridik	Hälsa och vård	Matematik, matematikdidaktik och naturvetenskap	Musik och opera	Samhälls- och beteendevetenskap	Språk, kommunikation och litteratur	Teknik	Undervisning och lärande
	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal
Utbildningstyp	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal
Program	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kurser & Kurspaket	1	31	15	2	0	8	12	32	10

Deltidsutbildningar 26-50 %	Design	Ekonomi och juridik	Hälsa och vård	Matematik, matematikdidaktik och naturvetenskap	Musik och opera	Samhälls- och beteendevetenskap	Språk, kommunikation och litteratur	Teknik	Undervisning och lärande
	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal
Utbildningstyp	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal
Program	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Kurser & Kurspaket	8	26	24	45	8	10	32	145	16

Deltidsutbildningar 51-75 %	Design	Ekonomi och juridik	Hälsa och vård	Matematik, matematikdidaktik och naturvetenskap	Musik och opera	Samhälls- och beteendevetenskap	Språk, kommunikation och litteratur	Teknik	Undervisning och lärande
	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal
Utbildningstyp	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal
Program	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Kurser & Kurspaket	0	0	0	0	0	0	0	1	0

Tabell 8: Utbildningar kvällstid/helger/flexibelt upplägg

Deltidsutbildningar 76-100 %	Design	Ekonomi och juridik	Hälsa och vård	Matematik, matematikdidaktik och naturvetenskap	Musik och opera	Samhälls- och beteendevetenskap	Språk, kommunikation och litteratur	Teknik	Undervisning och lärande
	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal
Utbildningstyp	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal	Antal
Program	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kurser & Kurspaket	4	33	0	3	0	6	0	67	14